

Universitätsbibliothek Paderborn

**Controversiarvm Praecipvarvm In comitiis
Ratisponensibus tractataru[m], & quibus nunc
potissimu[m] exagitatur Christi fides & religio, diligens, &
luculenta explicatio**

Pighius, Albertus

Parisiis, 1549

XV. De coelibatu aut coniugio monachorum, sacerdotum, & altaris
ministrorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29467

profesi sunt. Quemadmodū, & si quæ superstitiones in sanctissimum vitæ institutum irreperint, aut videntiū animos occupauerint, In quibus pugnandum est aduersus vitia, at nō intermenda rei substantia.

Et his mihi præsens controversia satis explicata videtur: vt nihil vereamur cuiusvis & qui bonique subire iudicium: sed ne ipsam aduersariorum conscientiam, ad quam prouocare uideremus, si modo his sincere diligentēque perpenitus viximus, eandem adhibere vellent, & liberum eidem iudiciū permittere. Quod quo minus possint, quād multa obstant & impidant, quiuis ille facile intelligit.

DE COELIBATV

AVT CONIVGIO SACER-

dotum, & voto obligatorum.

Decimaquinta Contro-
uersia.

Vandoquidē & Pauli testimonio, *sacerdotū & ipsa rei hoc attestante euidentiū vilipendia constat, hinc, diuinam legem, nē & con religionēque & Dei cultum, in tempum, de, eius sacerdotium, se correspōdētē necessario habere, ita, vt aut translato, aut abrogato, aut contēpro vilipendoque uno, necesse sit similiter se habere & alterum: atque apud oēs orbis terrarū natio nunc sunt in ecclesiā.*

apud quas viguit quæcūque, seu vera, seu falsa religio, tā fuisse sacerdotij dignitatem, tā apud populū sacerdotū aliam & reverentiam, quanta ipsius religionis fuit dignitas, estimatio & reverentia. Mīhi sanè videtur, præcipuā causam malorum omnium, quæ nouissimis his sēculis inundasse in ecclesiam Dei cernimus, religionis neglecta, vilipendia, contempta, & eouisque indignitatis perducta, vt vilissi-

D iiiij

DE COELEB. ET CONIVG. SACERD.

mi quique & indignissimi, stupenda audacia temeritatēque
in eandem insiliant, antiquent, nouent, statuant, quisque pro
suo affectu & libidine, quisque pro suo stulto ac furioso ce-
rebro. Horum inquam malorum omnium præcipuum ca-
ausæ vili fam, sacerdotij, quæ aliquot iam seculis fuit, vilipensionē cō-
tatis & temptumque mihi fuisse videtur. Porro sacerdotij vilitas, o
contētus temprus & irreuerentia apud populum, primum, ex multu-
sacerdotii. dñe nimia deinde, ex indignitate: postremo, ex vita palam
scelerata scandalosaque multorum huius sacratissimi ordi-
nis mihi pendere videtur. Multitudo hæc nimia, necessa-
rio etiam contemptum vilipensionēque ingerit: sicut cō-
tra raritas, pretium, estimationem, admirationē que redus
facit. Contemptum vilipensionēque auxit: sine dispe-
tione, sine iudicio, tam multorum ad tam sublimem gradum
admissorum personalis indignitas fuit ætatem, fuit pruden-
tiā, eruditio, cœteraque spectes, quæ ad tuēdā apud
populum dignitatem, autoritatem, estimationēque per-
tinent. Auxit denique stipendiorum in tam multos distribu-
torum tenuitas: aliorum autem, velut acquirendi vicibus cau-
sa, sine stipendiis promotorum, necessariorū quoque indi-
gentia, quam obrem, mendicare alios videmus: alios vero, ju-
indignam sacerdotibus seruitutem, officia, ac ministeria se
addicere laicis. His colophonem addidit, vt diximus, vita pa-
blicè scandalosa plurimorum, ac palam incontinentis: & huic

In quo cō-
sistat huic
malo reme-
diūm.
indignitatī ac malo, fastigium ac supremam, vt sic dicam, ma-
num imposuit. Quæ res, vt optimorum quorumque & vere
Christianorum animos diu grauiter cruciavit: & iamdudum
optarunt boni omnes, huic velut capitali morbo serio adu-
beri efficax remedium, ab his ad quorum hoc officium per-
tinet, quod in eo mihi cōsistere videtur, si raritate, ætate, eru-
ditione quoque & vita singulari, atque rerū exterritū de-
ceti splédoře & affluētia pro tanti ordinis decentia, sacerdo-
tes recuperarēt & tuerētūr deinceps sacerdotij dignitatē, au-
thoritatē, estimationē, & reuerētia apud populū, unde præci-
puē, nisi ego fallor, pēdet noſtre religionis dignitas, vigor, &
efficacia, reuocata veteri & publica disciplina ecclesiæ, per
quā hi deinceps cōtinerētūr in officio. Ita, male congruēt,
quod huic morbo sane quām grauissimo, & vnde totius cor-
poris vniuersa dyscrasia pendet, aduersarij adhibere mohi-
tur antidotum: quod sacerdotio, non solum suam dignitatē
no

non refutat, sed plane profanum, commune, & vile faciat, *sacerdotium*.
 Quod si nō tendat ad vniuersitatem nostrae religionis neglectum, *coniugium*
 contemptum, & interitum: ego sanè nihil intelligo. Nam eo quo spe-
 confilio, primum mihi negasse videntur, rem sacram, & diui- *et*,
 nus institutum, nostrum sacerdotium: sed solum, vocatione
 populi, aut magistratus sacri aut profani, docendi euangelij,
 adiunctorumque sacramenta, alicui demandatum nudum mi-
 nisterium: quod ad potestatem diuinitatis institutum pertinet,
 nullum in ea inter Christianos esse differentiam, sed omnes
 tandem potestatem in baptismate accipere: humanæ inuictio-
 neque institutionis esse, discretionem hanc ordinis faci &
 sacerdotij, quale habentus in ecclesia celebratum est, à laico
 populo. Huic iacto fundamento profanandi communisque fa-
 cienda nostri sacerdotij, hoc nunc addi volunt velut struc-
 tu confummationem, ut planè nulla sit differentia, nullum di-
 scrimen sacerdotum à laicis: sed vt mariti sint uxores ducant,
 educant liberos. Ad hæc, ne non sint omnia apud nos cōmu-
 nū, neque ullum vitæ sacratioris extet vestigium, ut etiā mo-
 nachi & monachæ nubat: nihil obstante voto quo Deo se de-
 voterunt. Quod nolunt alicuius fieri, velut Dei mādato cō-
 mandū, solum frustare fatigare, imò & impie agere illos
 sumant, qui perpetuae continentiae institutum sectantur eo
 fide & cōfilio, ut in vita instituto eiusmodi. Deo gratiores,
 acceptiores, coniunctiorēsque siant: & hoc ipsum valere ad
 conciliandam sibi Dei gratiam existimant.

Sed quanti meritò facienda sit istorum hominū hac de re
 sententia qua suæ ipsorum patrocinantur turpitudini, incō- *Quāti me*
ntentia, & perfidia, etiam superiori controversia admonuit; *r. tv facien-*
tia, & qui quis ille, cui vel mīca rationis & mētis sanæ super- *da sit ad-*
cti, nec planè potionatus circeo aliquo poculo, mirum est si *versorū*
aut intelligat. Si ccelibem vitam ducentes isti absque labe & *de conu-*
quimonia, docerent istiusmodi, vt ille quodā Paphnutius *gio sacer-*
dotum *in Nicæo concilio maritorum sacerdotum coniugalem v-* *dorū* *&*
sum, celebris ipse, defendebat: alicuius forte momenti videri *monacho-*
poller eorum sententia: & existimari, quod publicæ utilitatis *rum sente-*
re sedūm haberent. Nūc, cum palam sit, ventris sui ipsis, & *tia.*
que infra illum sunt, causam agere, & sua ipsorum pudenda
contergere: vt etiam audiatur proferentes istiusmodi, indignū
prosterni mihi videtur. Ne tamen sibi blandiantur amplius, vi-
lum est haec etiam excutere controversiam, & demōstrare,
quam

DE COELEB. AVT CONIVG. SACERD.

voto conti quām longē à clarissima veritate dissentiant.
nentie a- In primis, quōd ad monachos & monachas, qui se vo-
strictos to perpetuae continetiae Deo consecrarūt, attinet, in prae-
deo, non dēti cōtrouersia euidēter demonstratū est, vt nisi damnabili-
posse nisi ter, non possint reuerti ad nuptias quibus sibi vltro interdi-
damnabili xerūt: Nec votum eiusmodi, ylli diuino praecepto aduersari:
ter nubere Nec Paulum præcipere, sed indulgere his qui contraria lege
nulla astricti sunt, vt vitandæ fornicationis causa vxorem ac
cipiant: quemadmodum illic euidens fecimus. Nam qui sibi
eo ipso interdixerunt, ne priorem fidem Deo datam irri-
faciant, & ex eo damnationem incurvant, ad alia vitandæ for-
nitionis remedia tenentur confugere: ad quæ, etiam mari-
tos & vxores habentes, in multis casibus recurrere oportet.
Vt teneant Quid enim viro iuueni & natura salaci, cuius vxor, graui pro-
prii illi ad lixa, eaque tali ægritudine tenetur, vt cum ea habere non pos-
alii confu sit carnis commercium, dicturi sunt aduersarij? quod datur
gere vitan vitandæ fornicationis cōsilium? An quod ille euangelice pu-
de forni- ritatis Apostolus Lutherus? Si vxor aut nolit, aut non posse,
cationis re ancilla venito. An huic licere dicent ob fornicationem vitâ-
media. dam secundam vxorem accipere, commercio carnis idonei,
vt siquando, sicut fit, parum apta est una, aptâ habeat, qua-
tatur, alteram? Dicerent fortassis licere, quos nihil pudet dice-
re quicquid suadent venter & inguinæ: nec dicent à princi-
piis suis, suoque euâglio abhorrentia. Nō tamen puto, quod
auderent hoc dicere, velut ex cōmuni sententia. Nimis enim
impudenter dissentit ab orthodoxa veritate, & communis
tholice ecclesiâ indubitata & certissima sententia. Si autem
huic non licet ob fornicationem vitandâ, fornicatione, imo
adulterium committere: quę eidem aduersus fornicationem
necessario querenda forent remedia alia, ad ea etiam iij, qui
Deo se consecrarunt ac deuouerunt confugiant. Nam iis nō
solum nubere, sed & velle nubere damnable est, vt præce-
dicti cōtrouersia demonstratum est. His vero, qui neque matr-
melius nu- monio, neque celibatui sese obligarunt, & tamen non con-
bere, quā- bent, consulit vt nubant Apostolus. Melius est enim iis nube-
re, inquit, quām vri, hoc est, incōtinētem esse. Hoc enim per-
catum est: illud licitum. Quod si castitatē vout Deo, iā neu-
trum melius, sed vtrūque illi malum & vitandum est, & vri,
& nubere: Illud enim semper malum est: hoc vero malū, quia
contra priorem fidem quam Deo dedimus. In cōiugali vin-
cub,

re, inquit Augustinus, si pudicitia seruatur, damnatio non *Ad Iuliam*.
ametur. Sed in viduali continentia, & virginali excellentia, de sancta
virtus muneris amplioris expetitur: qua ex petita & electa, viduitate.
& voto Deo oblata, iam non solū capescere nuptias, sed etiā
si non nubatur, nubere velle, damnabile est. Nam ut hoc de-
monstraret Apostolus, non ait. Cū in deliciis egerint in Chri-
sto, pubunt: sed nubere volūt: habentes, inquit, damnationē,
qui primam fidem irritam fecerunt, et si non nubendo, tamē
volendo. Non, quia ipsae nuptiae, velut malum, dānandæ iudi-
cuntur: sed damnatur propositi fraus: damnatur fracta fides
rotundamnatur, non susceptio à bono inferiore, sed ruina ex
bono superiore: postremo damnantur tales, non quia coniu-
gilem fidem posterius inuenerunt: sed quia continentiae pri-
num fidem irritam fecerunt. Hæc Augustinus.

Non est proinde his melius nubere, quām vri, sed vtrūque
malum, & vtrunque vitandum. Non est vri, tentari, ut aduer-
sus fallissimo intelligunt & persuadent misericors: sed tēratio-
nifuscumbere. An carnis stimulo supra modum non tentaba-
tur Apostolus? Quid igitur? Nunquid carnis commercio, li-
ter coniugatus, vt est multorum sententia, sed ob apostolat⁹
oficium, quāuis sine voto, vitam agens ccelibem, quod de se
testatur, quæsuit carnalis huius tentationis remediū? Nunquid
in voris amplexus mox ruebat, carnis stimulū sentiens? Imo,
sia remedia huic morbo quæsuit efficacia ad iejunia, carnis
afflictiones, orationem instantem, ad diuinā gratiam implo-
randam conuersus est: & ventrem renesque substringēs, Dei
gratia cooperatus est: in ieuniis multis, multus in fame, in
oratione seruens & assiduus. Propter quod, inquit, ter domi-
num rogaui ut auferret à me: & rursus, Castigo corpus meū,
& in feruitatem redigo, ne forte cùm aliis prædicauero, ipse
reprobis efficiar. Ad hæc ergo aduersus lasciviam carnis re-
media, quisquis voto continentiae astrictus fideliter confu-
gent, certo sentiet sibi non deesse diuinam gratiam: quæ vel
stimulū illum mitigabit, vel aucta gratia qua illi possit resi-
stere, ad maiorem coronam reliquer: ut audituit Paulus, Suffi-
cit tibi gratia mea. Certe, prouidebit in omnibus Deus, ne te
temur super id quod possumus: ne vramur: fidelis enim est,
inquit ille, nec permettit vos tentari super id quod potestis:
sed faciet cum tentatione prouentum.

Vix inquit Ambrosius tractas hūc locum Apostoli, est de
fideriis

DE COELEB. AVT CONIVG. SACERD.

risse in po- sideriis agi, ac vinci Ne vincamur autem, in nostra potesta-
te fiate no- te est per Dei gratia. Quod recte intelliges Augustinus, super
stra, non illo verbo Apostoli, vnuquisque proprium donum haberet
vri, etiam Deo, vnu quidem sic, alius vero sic: Vnusquisque inquit, iu-
in vita & xta votum suum, donum Dei habet: vt si velit, ipsius Dei ma-
libi. tu possibilitatem consequatur. Est igitur in potestate nostra
per gratiam dei, non vri.

expensio Nec aliud nobis significauit Christus: cum dicit, non om-
verborum nes capere verbum hoc, sed quibus datum est. Admonet nos
Christi. Nō vt intelligamus cuius id donum sit, ccelibem vivere, quod &
omnibus sapiens nos admonuit: quo ad illum confugiamus: qui nō z-
datum est uersatur pie & fideliter se rogantes qua pia & sancta sunt:
noſſe ver- sed dat omnibus affluenter & non improperat. Neque nega-
bum hoc oēs posse capere: sed negat capere nisi eos quibus datum est.
et c.

Sed vt sciamus ex nobis deesse, si nō acceperim⁹: Omnis in-
quit, qui petet, accipit. Cui ergo vt capiat datū non est, ideo
datū nō est, quia nō petet. Itaque quo tandem cōcludit viuer-
sum illi sermonē, qui potest capere capiat: eiusmodi est, que-
le est illud Apostoli, volo autem omnes vos esse sicut meip-
sum. Omnes hortatur ad vitam ccelibem velut perfectione,
sed nulli eam imponit: verum in cuiusque arbitrio relinquit.
Qui potest ergo capere (potest autem omnis qui serio vult,
& vt oportet petit sibi dari à deo vt possit) capiat inquit, ye-
luit melius & perfectius. Consulentis enim hoc est, quem im-
tatus eius Apostolus, De virginibus, inquit, præceptū domi-
ni non habeo: consilium autem do (illud ipsum nempe quod
dedit dominus) fidele, vt qui ex eius misericordia & dono
sum consequetus id, ad quod alios prouoco: & quod omnes
sequi cuperem, & amplecti, quemadmodū id ipse amplexus
sum, hoc enim est quod præmiserat, volo aut opto omnes el-
se sicut meipsum. Consilium ergo do, inquit, tanquam miseri-
cordiam consequetus à domino. Misericordia, & gratia id
& hic, & alibi ſepe, sunt Apostolo: & significat donum, gra-
tuito, & ex domini bonitate & misericordia, non debito im-
p̄sum. Consulo itaque quo sim fidelis domino meo seruus,
& vobis nihilominus fideliter, vt ad eandem quam ego alle-
quatus sum continentia gratiam aspireris: velut ad meliorē
perfectiorem, & nostrę salutis hic peragendo negotio mag-
vtilem. Id quod multis deinceps declarat atque explicat, vi-
tam ccelibem, ad coniugatam conferens. Vtrunque tamē
viii

institutum approbans, & tandem concludens sermonem.
Qui matrimonio, inquit, jungit virginem suam: bene facit, &
quoniam iungit, melius facit. Est igitur in potestate nostra, per
dei gratiam, quae nulli deest eam imploranti fideliter & ut
oporet, non viri, etiam in vita ccelibi, etiam si à carne ten-
temur.

Sed esto, non faciunt obligati voto omnes, quod possunt
& debent ut habeant continentiae gratiam: & proinde, non
solum tentantur, sed etiam vruntur eorum plerique. Quid igit
tur? An nubere his minus malum erit? Nam melius hoc dice
re non potes, quod Apostolus damnationi impuat, si primā
hunc irritam faciunt. His, inquam, an saltem minus malū mi
nisque damnable erit nubere quam viri? Tu vide, quis peior
seruus est? An qui grauatus seruitio, & fortassis negligentius
ut incautius agens cadit sub onere: an qui iugum in totum
proncius? Quis peior discipulus? An qui ex praescripto ediscit,
non quidem vniuersum (quod forte potuisset, nisi crapula
& somno indulisset securius) tamen partem: an qui scholam
prosul deserit? Tentationi proinde, quibus diximus reme
diare fitendum est: In quibus, si quando remissiores, ex infir
mitate carnis ceciderimus: tolerabilius hoc peccatum est,
quam si iugum in totum excutiamus, immo voto aduersum vo
num deo praestitum nos astringamus, temptationem non solū
non sustineamus, non expectemus, sed præoccupemus etiam.
Non quod hic probemus fornicationem: sed casum ex infir
mitate, ad deliberatum, immo perpetuum, abiecto omni pu
dere, incæstum, comparamus.

Virgines deo dicatas, non mariti, sed Christi adulteras, si *Epi. xi. li. i.*
contra fidem deo datā viro se copulauerint, ille Cyprianus
pronunciat, & addit, quod non possint in ecclesiam recipi,
nisi à viris separatae, homologata facta, pœnitentiae salutari se
subdidierint. Meminerint proinde professionis suæ, votum *Pia exhorta*
professi: & cogitent: cum pudicitia, se voulisse, quæ ad pudi
ciam pertinent: & quibus eadem necessario tuenda est, me
mininerint corona propositæ certantibus & vincentibus. Vbi
pugna non est, qua victoria? Et qua corona, vbi nulla victo
ria? Viriliter, quod in se est, certantibus, non deerit de cælo
aduitorium. Ante omnia autem, votifragos, Epicuri hos gre
gares, velut contagiosam & pestilentissimam pestem deuictæ
incantationibus illorum, aures obturent, qui leuiorem se dā
nationem

*Obligati
voto conti
nentiae, an
nubere mi
nus malum
sit quam viri.*

Nota simile.

DE COELIB. AVT CONIVG. SACERD.

nationem habituros existimant, si quām plurimos secum trahant in perditionem & interitum, in Imperatorem nostrum Christum, intendant oculos: & secum perpetuo cogitent, nostra illi salus quanti confiterit. Crucis eius lignum, immittant in aquas amaras tentationum variarum quibus concutiuntur subinde: & dulcorabit earundem amaritudinem, in sanctos illos, ciuidem instituti sanctissimi duces & cultores respiciat, qui, & ipsi fuerūt homines, ex carne & sanguine, ut nos: & intelligent sibi impossibile non fore cum dei gratia parata omnibus eam fideliter implorantibus, quod ab iis factum & perfectum cernimus. Quos, quām istos, ventris & inguinis mancipia, sequentur securius.

Non tēta-

*re dēū, qui
quāuis ten-
tatis à car-*

*abstinēt &
cōtinētia
vota se ca-
strat.*

*Carnis flī-
mulus &
cōcupis-
tiae eius il-
lecebras, nō
eſſe vere
peccata.*

Non tentat deum, qui manum suam mittit ad fortia, qui quanuis à carne tentatus, nuptijs abstinet: ut molles hi, delicatique milites prædicant, sed spiritus sancti consilio oblitus quitur. In illo, non in se, intelligens suam esse fortitudinem: de seipso humiliter sentiens, sed in deum sperans: & quod nobis deest, dei gratia, eandem fideliter imploratibus, quotidie supplendum nihil dubitans. Is peius, quē tērat deum, qui suo consilio, consilium spiritus lacerat: imò spiritui sancto in os maledicit.

Sed ignauissimi hi milites, pugnare, tentari, & à carne stimulari, titillariq; nonnūquam concupiscentia eius illecebri peccatum esse volunt: proinde ne quād patiātur carnis flimbulum, anteuerunt, & se libido exaturant. Mirū autē quod & esurire, & sitire, peccatum non faciant. Non sunt hęc peccata, sed corporis corruptibilis huius, cōditioes, quas exercitū fa & meriti augendi gratia, nobis addidit creatrix omnium, omnipotens illa bonaitas & sapientia. Non peccat, sed meretur, qui famem & sitim saturitate non anteuerit, sed expectat, & nonnunquam fastinat: Non, qui carnis stimulum, libidine exaturatus & marcidus, excludit: sed qui ab omnilibidine fugiens, stimulantis nos carnis motibus fortiter reflit, & parulos illos alludit ad petram. Nihil sane pestilensius fingi poterat, quām ex concupiscentiae sensu, concupiscentię peccatum fingere: & piis, ab ipso natura authore ad exercitium & certamen inditas inclinationes carnis ad simili amica & placentia, peccatum mortale dicere: & docere eos qui se castrarunt voto propter regnum dei, se ignauerint profus tradere carni & Sathanæ: ne, eius impugnationes finit.

um tra
olstram
ent, no
immat
concr.
em, la
ultores
uine, vt
i grata
ab ipsi
ntris &
tia: qui,
hi, ch-
o obfe-
dinem:
uod no
uotidie
qui fuo
to in os
urne si-
ceebis
s filiu.
quod &
peccata
citiij ca-
nnium,
d mere.
d expo-
sum, li-
mili-
cer refi-
estilen-
oncupi-
urhor-
nis ad fi-
docere
pauper-
nes sen-
tias.

Hæc aduersariorum est theologia, sed Epicurea, Aso-
tica, & Iouiniana.

Antichristus, inquit, erat in concupiscentia fœminarum *Ridicula*
vt habet Daniel: Nos igitur, ne concupiscamus, anteuer- *aduersari-*
us, ne Antichristi membris communicemus. Concupisci- *orum colle-*
mus enim, quibus caremus bonis. Pulchre sane. Nam Ioui- *chio.*

nano, aut Epicuro digna est haec collectio. An nō magis pec-
cans, qui non concupiscunt tantum illicita, sed qui etiam im-
pedenter patrant, abiecta omni verecundia? Et quanvis deo *Procreatio*
auctore sit inditus homini, pro creationis, & coiunctionis se *nis appeti-*
us ad sexum, naturalis appetitus quidam: hic tamen, neque tu inditum
neque lex est naturæ, vt stulte & ridicule imaginantur ad *homini*, nō
terfari: sed debent hi appetitus moderari rationis habenis *eſe ius na-*
moderamine. Ratio autem suis legibus astringitur: & dei, *turale.*

& superiorum suorum, atque eis, quas ipsi sibi præscribit, aut
præscribere potest. Quod faciens, in nullo, legi naturæ preiu-
dicat. Indit deus & natura, pro humani generis coſeruatio-
ne & propagatione has appetitiones homini: at non est ne-
cessarius appetitionibus indulgeri à singulis: nec per vnum
quilibet hominem hoc officium: præstari conſeruationi
propagationique humani generis: sed in cuiusque hoc liber-
tate est positum. Nam non præstante uno, satis præstabunt
ali, & quia nemo, hoc velut iure naturæ nunc obligatur fin-
gulariter ad istud officium: immo, gratius deo est, vt quis sibi
incontinentia & castitate seruat, & se castret propter regnum
dei non solum nihil peccat contra legem naturæ, hoc ipsum
faciens, & naturali sue appetitioni ea in re non indulgens,
sed frenum iniiciens, & præscindens eas sibi cupiditates inge-
nitas propter regnum dei, vt etiam, ipso Christo teste, gra-
tum deo acceptumque ex se sacrificium offerat. Fames & si-
tis dormiendique post vigilias & labores appetentia, sunt
naturales appetitus, quos indit nobis deus, etiā pro nostri
iporum conſeruatione, ad quam, quisque simpliciter obliga-
tus est, nisi quid vrgcat grauius ac præponderet. Potest tamē
quis se fame & siti macerare: potest etiam irrumpentem som-
num excutere: non solum, vt carnem suā domet, rationi sub-
iecta, & mortificet: sed etiam, vt ita, commissa à se peccata in
se vindicet, & diuinum de eisdem in se iudicium præueniat.
Potest etiam hæc facere, sanctorum omnium sequutus exem-
pli, quæ nobis vbiique diuina commendat & proponit scri-
ptura,

DE COELIB. AVT CONIVG. SACERD.
prura, vt dei gratiam & misericordiam, & suorum pecca-
torum veniam impetrat: quemadmodum supra, contro-
uersijs. i x. & x i. demonstrauimus. Nec est opus quo haec
faciat, auferri sibi & mutari naturam, vt his appetitioni-
bus naturalibus careat: sed opus est vim inferre natura, &
eam ipsam vincere. Quod potest quilibet, non iners, ne-
ignauus miles Christi, cum parato omnibus diuino adiu-
torio, & quod facientes, affirmat Christus rapere regnum
cælorum.

Non est ergo quod magnopere nos urgeant cum dicto
Iurisconsulti: Maris & foeminae coniunctionem esse iuris na-
tūræ, quod nulla possit humana lex immutare, nullum pro-
prium votum, nulla obligatio tollere: nisi eadem authori-
tate nobis reducant communem rerum possessionem, com-
munem libertatem omnium: quam tèquè iuris nature illef-
cit: quam tamen lex humana, hominumque consensu ful-
lit. Quod cùm prius fecerint, tunc dictum illud Iureconsul-
ti de maris & foeminae coniunctione proferant, & solu-
tionem audient: non à nobis, sed ab omnibus ab initio ortho-
doxis sanctisque patribus, atque adeo catholica per orbem
Christi ecclesia; cuius est maior quam illius Iurisconsulti au-
thoritas.

Cœclusio de Et hæc de Monachis & Sanctimonialibus, & in vniuersum
matrimoniū
de his qui speciali voto se obligarunt deo ad castitatem per
eorum, qui
voto conti-
nentia. p. 4.
per tua, quod non possint, nisi damnabiliter, contrahere na-
trimonium.

fricti sunt An vero de facto, quanuis damnabiliter contractum, ini-
tum sit, & rescindi debeat, alia quæstio est: quam post ei-
plicabimus.

De cœliba- De sacerdotum vero cœlibatu, & altaris ministrorum,
tu sacerdo quos diacones & subdiacones dicimus: ita res habet. Quen-
tum et al- admodum ab ipso humani generis initio inter fratres & sa-
taris mini- rores necessario contrahebantur coniugia, qua non erant in-
strorum. ter quos contraherentur aliij: Quæ nihilominus consuero-
permansit etiam multiplicato iam humano genere, vt que-
dum diuina lege populo Israel interdiceretur per Moyse, quo charitatis & necessitudinum vincula plures conne-
rect: Ita à principio Christianæ ecclesie, necessario electi sunt
mariti diacones, sacerdotes, & Episcopi. Non enim erat qui
eligerentur aliij.

Quod

Quod tamen vita puritatem à muliebri carnalique commixto, ac coelubarum in sacerdotibus suis & altaris ministris requireret Christus & sacer spiritus, etiam in illo ipso initio cum adhuc necessario eligerentur mariti, satis expresserunt Apolloti, decernentes & constituentes, nunquam licere eisdem nubere, siue qui cœlibes assumpti essent ad hoc ministerium, sed decessisset vxor iam suscepto ministerio, sed cogebatur illi deinceps vitam cœlibem agere. Proinde. xxvii. Apostoli *Ex apostolorum canonum*, in hac verba constitutam legitur. Innuptis licea constitutum, qui ad clerum, prouecti sunt, præcipimus, ut si voluerint uxores accipiant; sed Lectores cantoresque tantummodo lucuisse facias. Vides superioribus gradibus ecclesiastici ordinis, hoc est cerdotib. episcopis, presbyteris, & altaris ministris, non permisum fuisse &c. nubet. ab Apostolis contrahere matrimonia.

re, tametsi

Quod vero maritis sacerdotibus, post mortem uxorum mariti absurum non licet secundo nubere, sed cogebantur deinceps merentur repagere vitam cœlibem, euidenter constat ex Apostolo, ad sacerdotum digamos interdicit, & sacerdotio, & altaris ministerio, iuum nec nisi unius uxoris viros eosdem esse permittit: quemadmo. Digamos nodum prima ad Timotheum, item ad Titum epistole eius ab apostolo interdicitur.

Impudens verò est calumnia, quam verbis Apostoli, prius sacerdotio nam Lutherus, deinde Philippus, & vniuersi post hos, noui & diaconibus euangelij professores hoc loco inferunt: dicentes, Apostolo hunc dici digam, non qui successive plures uxores Et digamus habur, sed qui plures simul haber. Itaque suis sacerdotibus qui permittunt, etiam decies nubere, si ita res tulerit: & mirabile sane Impudens aliquid pertumpat, refractis semel omnibus modestiæ repudiis, aduersari, istoru hominū impudentia. Hoc ab initio intellexerunt riorum tristes, sed quod hac in re ab Apostolo specialiter interdictum ducitur, et sacerdotibus & diaconibus, permisum ac licitum fuisse laicam.

tamenempe, bigamiam, aut polygamiam, At nulli unquam Christiano ab initio licuit plures simul uxores habere: quod post lenientissime demonstrabimus. Imò, nec Romanis quidem legibus, quibus viuebant tum illi quibus per Timotheum & Titum prescribit leges sacerdotij & diaconi, quanvis Ethnici, unquam licita, visitata, aut recepta fuerat eiusmodi quam hic communiscitur, & oblique ac subdole introducere inter Christianos conatur, digamia, aut polygamia, & antiqua illa polygamie patriarcharum (quæ pro tempore, multiplicandi

E dei

DE COELIB. AVT CONIVG. SAC.

dei populi causa permisſa fuerat) exempla : etiam apud Iudeos iam tum desueuifē diu, indubitatum est. Quorum nolum intra ducentos, trecentos, & eo amplius ante Christum annos, nec ex historia sacra, nec ex vlo scriptorum, cuius sit aliqua authoritas, proferant: adeo, vt ne sterili quidem 2. charias, superduxerit alteram. Nec vnum polygamiæ istiusmodi, temporibus Christi adhuc per duratis apud Iudeos, in vniuersis scriptis Euangelicis aut Apostolicis inuenitur argumentum aut iudicium. Nec ea aſtruitur, vt videri vult Philippus, ex illo præcepto Deuteronomij, quo iubetur frater superstes, accipere relicta defuncti fratris sine liberis, atq; illis men ſuſtitare. Notum eſt enim in scripturis, extenſe & large capi fratris vocabulum, pro ſanguine propinquis, etiā Germani non ſint, & eisdem parentibus editi. Quomodo toties ab Euangelistis memorantur fratres & ſorores Iefu, frateratum, Moysi, eo loco, intelligitur cognatione propinquusque admodum testatur scriptura in Ruth historia. Neque enim Booz, Germanus frater erat Chelionis, mariti Ruth, ſed propinquus Elimelech patris eius : nec illi ſanguine proximus, ſed alter eo prior. Qui quod iam vxorem habet & liberos, cefſit iuri propinquitatis Booz innupto, deinceps atque à ſe, proximo. Neque enim, inquit ille, posteritatem familie meæ delere deboeo. Tu vero, meo utere priuilegio, quo me libenter carere proſiteor. Et quanquam adhuc illo tempore recepta eſſet polygamiæ licentia, monogamia tamen iam fere colli coeperaſt ab omnibus, vt honestior, niſi à regibus, qui ſuccofſioni & perpetuationi regni in familia ſua singulariter ſtudege. *Quod in le* bant. Nam post Helcana Samuelis patrem, nullum, quod mege Moseſ mini, exemplum polygamiæ priuatorum in vniuersa ſcripta ea nō tenera eſt. Proinde, etiam vth honesta & licita, recepta fuit à iudeis batur fra- cibus & senioribus, proximi illius Chelionis recuſantiſ eius ter, nuptus relicta in illiberem, excuſatio. Alioqui conſtituta eraſt à legi accipere aduersus recuſantem, poena perpetua infamia. Vt que in ſuſtentiā ſratrem illi conſpueret coram senioribus & populo. Si, inquit, illiberem noluerit accipere vxorem fratris, quæ ei lege debetur : petget mulier ad portam ciuitatis, & interpellabit maiores natus dicerque : Non vult frater viri mei ſuſtitare ſemen fratris ſui in Iſrael, nec me in coniugem ſumere : statimque aſcerſi eum facient, & interrogabunt. Si responderit. Ne lo eam uxorem accipere, accedet mulier ad eum coram senioribus,

moribus, &c. spūet que in faciem eius, & dicet. Sic fiet homi-
ni qui non edificat domum fratris sui. Quem locum Iose-
phus Iudeus, antiquitatum libro quarto hoc p̄cto, non pau-
o clariss explicat.

Que fuerit sine filijs à marito derelicta, frater illius eam
recepit: & natum filium mortui nomine vocans, hæreditatis
successorem nutriat. Hoc enim & publicis vtilitatibus prode-
nit, domibus minimè destitutis: & cognatis possunt substatiq;
conseruari: & mulieribus relevatio calamitatis afferri, quan-
to priorum maritorum proximis coniungentur. Si vero no-
lent eam ducere frater, veniens mulier apud seniores, testi-
monium huius rei perhibeat: quia volentem eam domi ma-
nere, & filium ex eo habere, non suscipit: iniuriam faciens de-
fendit fratris memorie. Requiritibus vero senioribus, pro
qua causa nuptijs eius ablineat, sive maximam causam, sive
primum dixerit, ad hoc veniendum est, ut soluens vxor fra-
tris caligulas illius viri, & expuens in faciem eius, dicat. Hoc
dignum esse pati ab ea, iniuriam defuncti memoriae facien-
tem. Et ille quidem à senioribus abscedat, hoc opprobrium
habens omni tempore vita sua. Vides qua pena ex lege &
gen more afficiebatur, qui recusabat accipere relicta fratris
liberem, vtq; illum perpetua consequeretur infamia. At pœ-
na huius, aduersus proximum Chelonis, recusantem relictam
eum liberem Ruth iure propinquitatis accipere, eō, quod
iudicium dudum haberet vxorem & liberos, nullus locus fuit: quā
victiam tunc apud nonnullos vſitaretur polygamia: imò re-
cepta est à senioribus & iudicib⁹ excusatio velut legitima: &
admissa iuris propinquitatis eiusmodi in Booz cesso, que per
calciamenti traditionem confirmata est. Hic enim mos anti-
quitus erat in Israel inter propinquos, vt eadem subiugit hi-
erarχia: vi si quando alter alteri suo iuri cedebat, vt esset firma
concessio: soluebat homo calciamētum suum, & dabat pro-
pinquo suo. Hoc erat testimonium cessionis in Israel. Dixit
ergo, inquit, propinquo suo Booz. Tolle calciamētum, quod
stetim soluit de pede suo. Haec tenus ibi. At pœnē cōtumeliaz
ac infamia irrogata eidem, ob recusationem & cessionē hu-
miliō di, nulla prorsus sit mentio. Nec vllum in scripturis ex-
emplum extat, quod iam coniugatus, relictam fratris illi-
berem acceperit, aut priori superduxerit. Vécunque vero Paulo diga
haec habeant, certe Paulo, digam suisse, qui duas vxo- mū cōse qui

E ij res,

DE COELIBATV AVT CONIVG. SAC.

duas vxo-res, non simul, sed successiue habuisset aut haberet, vniuersa res successi ab initio intellexerit ecclesia, & orthodoxi tractatores omnes ue habuit in vniuersum. Quem repelli a sacerdotio in Christiana ecclie aut bis nuptia, quis miretur? quando & Ethnici, eiusmodi bis nuptos, a sacerdotum.

sacerdotio repellerent. Author est Seruus tractans: illud Didonis Virgilianæ, quæ etiam criminis & culpæ sibi deputat, quod secundo Aeneas nupsisset. Huic vni forsitan potius succubere culpe. Vbi & bis nuptum fuisse quenam successiue, ad Didonis exemplum, bigamiam intelligit. Idem ferè habet Hieronymus, in Epist. ad Gerontiam & Ezichiam. Quod si etiam gentes, in honestum iudicabant, bis maritos, sacerdotes esse: apud Christianos merito hoc erit multò in honestius cum secunda matrimonia parum sincerae & constantis fidei & amoris erga priorem coniugem testes habeantur: & præterea, incontinentiis animi speciem præ se ferat. Imo & coram deo, in lege veteri, quidam in honesti habebat, etiam istiusmodi successiua, quanvis concessa digamia: adeo, ut Ezechielis. xl. ii. cum sacerdoti permiserit deus ad parientes & fratres ac sorores mortuos ingredi, exceptis sororem secundum nuptias, aut quæ alterum virum habuisset: pollutioni & contaminationi illi ducens si ingredieretur ad eandem. Et in Neocasarien, concilio constitutum extitit, ne presbyteri digamorum nuptiis interessent.

Quod si vnius vxoris viri, sunt Paulo, quando de saceribus & altaris ministris diaconibus loquitur, qui simul, non nisi vnam vxorem habet aut haberetur, eadem ratione, vnuus viri vxores erunt eidem, quando de viduis loquitur, quales velit eligi ac suscipi ad hospitalitatis publicum ministerium, que simul non nisi vnum virum habuerunt, etiam si decem habuissent successiue. At cum nunquam fando auditum sit, vt quæ mulier simul duorum virorum viror est: frustra & iniurio non fuit, nec vñquam futura est. Quare, vt hinc, vniuersarii vir Apostolo est, quæ bis nupta non est: ita illic, vnuus viroris vir, qui semel tatum nuptus est. Stat igitur certissima Apostolica sententia, nec presbyteros, nec diaconos, etiam successiue, posse plures nubere, & non solum plures simul uxores prohiberi habere. Cui cum subscriptat communis & consona in vniuersam ab initio ecclesiam recepta obseruatio: nulli dubiam esse finit eandem Apostolicam sententiam

& falsi

& falsitatem impudentis, quam aduersarij inferre illi contumaciam ecclesie, & consuetudinem obseruatione ab vniuersali Christi ecclesia ab initio receput, & ad hanc habet. Quod si sacerdotio ne fidei & praeceptorum coram istius Ezechie fratres & nupti, tamina ecclesiæ amorum acutus, nos, vniuersitatem, quales esterimus, decem litum se, ustra & nisi quislibet vniuersitatem, etiam simul munis & obseruatentiam & falsitatem impudentis, quam aduersarij inferre illi contumaciam ecclesie, & consuetudinem obseruatione ab vniuersali Christi ecclesia ab initio receput, & ad hanc habet. Quod si sacerdotio ne fidei & praeceptorum coram istius Ezechie fratres & nupti, tamina ecclesiæ amorum acutus, nos, vniuersitatem, quales esterimus, decem litum se, ustra & nisi quislibet vniuersitatem, etiam simul munis & obseruatentiam & falsitatem impudentis, quam aduersarij inferre illi contumaciam ecclesie, & consuetudinem obseruatione ab vniuersali Christi ecclesia ab initio receput, & ad hanc habet. Quod si sacerdotio ne fidei & praeceptorum coram istius Ezechie fratres & nupti, tamina ecclesiæ amorum acutus, nos, vniuersitatem, quales esterimus, decem litum se, ustra & nisi quislibet vniuersitatem, etiam simul munis & obseruatentiam & falsitatem impudentis, quam aduersarij inferre illi contumaciam ecclesie, & consuetudinem obseruatione ab vniuersali Christi ecclesia ab initio receput, & ad hanc habet.

Et quanuis in plerisque concilijs, non solum in Occidentali & Africana, sed etiam Orientali ecclesia celebratis, i-decreta, se dem, etiam sub graui censura & poena constitutum legatur, per subscripsi Episcopis, Presbyteris, & altaris ministris Diaconibus, aut p[ro]fissi decreto, subdiconibus, liceret nubere. Vt in illo Neocæsariensi, cui iis apostoli duo illa Orientis lumina & ecclesiæ columna Magnus basiscis, de interbus & Gregorii Nazianzenus interfuerunt. In Elibertano quo dictis nunc præterea, & in sexto vniuersali consilio Constantino- ptius sacerdotibus &

Magis tamen exactum in illis, quam constitutum decreto. diaconibus tuncque hoc fuisse intelligendum est. Quandoquidem ex apostolica, ut ostendimus, traditione in vniuersam hoc ecclesiæ ab initio receptum extitit. In qua, tametsi quieverit Græcanica & Orientalis ecclesia Romanam & Romana tamē & Occidētis ecclesia, in qua purior ab ini-Occidenta vigebat Christi religio, hoc sane animaduertens, prædi- lē, & Africā ordinationem Apostolicam plus in recessu quam in su- canā eccl[esi]e perficie habere, & illo decreto, quanuis in illo principio, & siā, nec mā in ea fidelium raritate, satis invuisse sacrum spiritum, quid ex ritos ab ini- p[ro]p[ter]e in ministris sacri altaris, & sacerdotibus, nempe con- tio admisit finem in omnibus perpetua, data electionis copia; velut se ad sacerdotium statuentis, quam verbis magis facere cupiens, dotti, &c. maiorem etiam puritatem à suis sacerdotibus & altaris ministris sub votis exegit, atque edixit, vt nec mariti eligerentur ad præto continē- farios gradus Ecclesiastici ordinis, nisi sub obligatione contitiae, sentie à propriis coniugibus.

DE COELIBATV AVT CONIV. SAC

*Vrbani de
cretum.* Quod ipsum, mox factum fuisse ab initio, testatur bei-

ti Vrbani decretum, quod citatur. xxxii. distinct. in hęc verba. Eos qui post diaconatum vxoribus vacare voluerint, ab omni sacro ordine remouemus, & ad Dominicum Gangren. Episcopum. Erubescant impij, & aperte intelligent, iudicio sancti spiritus eos qui in tribus sacris gradibus, scilicet, presbyteratu, diaconatu, & subdiaconatu positi, si muliercula non abiecerint & caste vixerint, ab eorundem graduum dignitate excludendos. Quorum decretorum verba si perperas hoc clare intelligis, nec Vrbanum quidem ipsum, eorumdem authorem, sed exactorem fuisse. Non sunt enim hęc verba, primo interdicentis presbyteris & altaris ministris coniungi vxoribus, quas ante susceptum ministerium habuerunt: sed antiquum & omnibus illis iamdudum notorium decretum, sub poena dispositionis ab ordine & officio, dictū etē exigentis.

Lucii.

Idem est videre & facile obseruare in decreto B. Lucij qui beato Cornelio successit, & sub Gallo & Volusiano, gloriose martyrio consummatus est, quod citatur. xxxx. distinct. in hęc verba. Ministri altaris, presbyteri, seu diaconi, ad dominica tales elegantur officia, qui continentiam seruent. Sive rō post ordinationem suam ministros cōtigerit propriis viis inuadere cubile, sacrarīj non intrent limina: neque sacrificij portatores fiant: neque altare contingent neque afferentibus holocausti oblationem & hostiam suscipiantur, ad dominici corporis portionem accedat. Idem decretū est

Arelaten.

in Arelaten. concilio, & addita est excommunicationis pena cōcilium. in eos, qui post ordinationem, etiam à propriis coniugib⁹ concilium non abstinerent. Idem quoq; decretum est in cōcilio Romano, no, quod sub tempus Nicæni concilij celebratum est, & in districte hoc obseruabatur ab omnibus per vniuersam Lat. Iouinianus nam & Occidentalem ecclesiam; vsq; dū Iouinianus ex professo hostis continentia, pestilentissima, quam nouum hostientiae ut Euāgeliū reducere conatur, doctrina sua infecisset plurimos multos tra docens inter vitam cōlibem & coniugalem, saturitatē & ie- xerit a san iunium, carnis afflictiones, vitæque asperitatem. & cōcessio ēto vitæ delicias, apud deum nullam esse differentiam. Qua sua do- instituto.ctrina, plurimos sacerdotū & altaris ministrorum ex vita cōlibi pellexit, & exemplo sacerdotum legis veteris perfusit vxores ducere: & qui vxores suas emisso continentia

vo di

to dimisissent, ad easdem reuerti. Aduersus quem insurgens
Iteatus Siricius, Apostolicæ cathedralæ & Ecclesiastice hierar. *Siricius ad*
caæ preses, eundem, cum complicibus suis, anathemate no- *versus 10-*
nuit: & doctrinam eius examinatam & discussam in sacerdo *umanum*
et, quod ad hoc ipsum indixit, concilio, damnauit ut hæc insurget.
trax, & doctrinæ Christianæ contrariam. Quemadmodum
testatur eius ad Mediolanen. eccliam (cui tunc beatus Am
bos presidebat Episcopus) epistola, damnationis illius
sententiam continens: vt autem seductos ab illo sacerdotum
& clericis plurimos, Iouinianicæ illius licentiæ
fictores, qui velut canes ad vomitum, ad carnis commer-
ti quibus continentia voto sibiipsis interdixerant, ad anti-
quam ab Apostolica traditione descendente cōtinentiae re-
gula obseruationemque reuocaret, non paruum illi fuit ne-
gocium. Cuius, vt multa extant documēta & testimonia, ita,
Ecclesiasticū decretū quod aduersus eosdem edixit & pro-
pōlit clarissime loquitur. Quod est in hæc verba.

Plurimos, inquit, sacerdotes Christi, post longa consecra-
tio nis sua tempora, tam de coniugib[us] propriis, quam etiam Siricii de-
detarpi coitu, sobolem procreasse didicimus: & crimen suū
lae excusatione defendere, quia in veteri testamento, sacer- cretū ad-
dotibus generandi facultas attributa legitur. Dicar igitur, uersus 14-
quibus illi est assertor libidinum Iouinianus, præceptorq[ue]
virorum, si existimat quod in lege Moyi passim sacris ordi- p[ro]pos.
nibus laxata fuerint à deo frena libidinis: cur eos quibus cō-
nitrebantur sancta, præmoneat dicens: Sancti estote, quoniā
ego sanctus sum? Cur isti procul à domibus & vxoribus suis
tempora vicis sue in rēplo habitare iussi sunt? Quibus tamē,
expleto de seruitionis suæ tempore, vxorum vsus, successiōis
cula relaxatus fuerat, quia nō ex alia, nisi ex tribu Leui quis
quam ad dei ministerium fuerat permisus accedere. Quare
& dñs, ecclesie suæ sponsus, eam castitatis splendore voluit
prælucere. Quarum sancti f[ac]tum sacerdotes omnes insolubili
lege constringimur, vt à die ordinatiōis nostre, sobrietati &
p[re]dicantiæ corda nostra mācipemus & corpora: vt per omnia
in sacrificiis que quotidie offerimus, deo nostro placeamus.
Sed quia quidam ignoranter lapsos se deflent, his hac condi-
tione misericordiam dicimus non negandam: vt sine vlo ho-
neuris augmento, in hoc in quo deprehēsi sunt, quandiu vixe-
rint, officio perfuerent: si tamen continētes post hac se exhibe-

E iiiij bere

DE COELIBATV AVT CONIV. SAC.

bere studuerint. Hi verò qui illiciti priuilegij excusatione nuntur, sibique hoc aiut veteri lege cōcessum, nouerint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indigne vñsi sunt, Apostoliq sedis authoritate deiectos, nec vñquā posse venerāda attritare mysteria, quibus se ipsi, dū obsecenis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. Et quia exempla presentia nos premonet cauere in futurum. Si quisquam Episcopus, presbyter aut diaconus (quod non optamus) deinceps talis fuerit inuentus, nunc sibi omnē indulgentiæ aditū intelligat obseratum. Ni ferro necesse vt abscondantur vulnera, quē fomentorum sentiunt medicinam. Haec tenus ille.

Agaten. Huius authoritatem secutum est Agaten, concilium, in concilii B. quo cap. 9. in hæc verba decretum legitur.

Sirciu au- Placuit, vt si presbyteri, vel diaconi coniugati, ad thorū thoritatē vxorum suorum redire, voluerint. Sīcīcī Episcopi feruunt sequutum authoritas. Quæ si ad aliquos probabitur nō veniale, eis igit ratiōis venia remittitur: ita vt de cetero penitus incipiāt, stinere, atq; ita gradus suos in quibus inuenti sunt sic retinent, vt ad potiora eis non liceat ascēdere, quibus in beneficio esse debet, quod locum ipsum quem habent, nō amittant. Si qui autem sciuissē formā viuēdi à sancto Siricio missam deguntur, neque statim cupiditates libidinis abieciſſe, illi omnibus modis sunt submouendi, eō quod post agnitionem cognitam, præponendam arbitrati sunt volupatem.

Innocēti⁹, Eius iem huius morbi Iouinianici reliquię, etiam beatum reliquias Innocentium illius Siricij successorem exercuerant, quædam morbi ioui modum testantur scriptorū eius plurima. Qui & in epistola manici ex ad Exuperium Toletanum episcopum, exemplo veteris legis pugnat. sacerdotum, quo continētiæ hostes pro se maxime vrebātur, continētiæ necessitatem maxima ratiōe impositam nostrisā cerd. tibus demonstrat.

Nam cùm & veteribus illis, durāte ministerij sui tempore, necesse fuerit se cōtinere etiam ab uxoribus propriis, tamē ad sacerdotij successionem necessario vteretur cōiugio: nec satis mūdos dignosq; habuit etiam illa lex carnalior, ad obēunda diuini cultus & sacri altaris quanuis vmbritatica ministeria, qui nō abstinuissent etiam uxoribus propriis: quanto magis decet nostros sacerdotes & levitas pudicitia ex ordinationis sue die seruare, quibus, & sacerdotium, & ministrium, sine successione est: nec praterit dies, qua vel à sacrificiis

qd̄ diuinis, non illis ymbraticis taurorum, hircorum, aut vi-
vorum, sed his sacrosanctis tremendissimis corporis & san-
guinis Domini nostri Iesu Christi tractandis mysteriis, vel
baptismatis conferendivacent officio. Nā si Paulus matrimo-
nio deuinctis suader, vt communi cōsensu ad tempus ab of-
ficiis se conjugalibus contineant, quo oratiōi sint magis ido-
nei quid sacerdotes facient, quibus & sacrificandi, & orandi
am pro se, quā pro populo incumbit iuge officiū? Hæc atq;
eiusmodi ille ad Exuperium.

Tempore beatiss. illius Leonis, prædictorum vigilātia ac *Leo veterē*
diligentia iam fere extirpatæ erant huius mali reliquie, quod *tuetur re-*
Iouinianus pestilentissima sua doctrina in ecclesiam inue gulam.
iū, & suo vigori restitura lex continentię in ministris ec-
clēsia. Cuius tamen ille, ecclesiārum præsules, ne quid rursus
aduersus eandem vñquam nouari aut committi sinerent, dili-
genter admonet. Qua de re ad Rusticum Narbon. Episcopū
scripsit in hæc verba.

Lex continentię, eadem est altaris ministris, quæ episcopis
& presbyteris. Qui, cūm essent laici, siue etiam lectors, lici-
te & vxores ducere, & filios procreare potuerunt: sed cūm
ad predictos gradus peruererunt, cōcepit eis nō licere quod
huc. Et ad Anastasium Thessalonicen. Episcopum, suū per
Orientem legatum ac Vicarium. Sacerdotum, inquir, est tam
excellens electio, vt hæc quæ in aliis ecclesiæ membris non
vocantur in culpam, in illis tamen habeantur illicita. Nam
cum extra clericorum ordinem cōstitutis, nuptiarum socie-
tati, & procreationi liberorum studere sit liberū, ad exhiben-
dam tamen perfectę continentię puritatem, nec subdiaconi
bus carnale cōnubium conceditur, vt qui habēt, sint tanquā
non habentes: & qui nō habent, singulares permaneāt. Quod
si in hoc ordine, qui est quarrus à capite, dignū est custodiri:
quanto magis in primō, aut secundō, aut tertio seruandum
est, ne aut Leuitico ministerio, aut presbyterali honore: aut
Episcopali excellentiā quisquam idoneus æstimetur, qui se à
voluptate vxoria needum refrenasse detegitur? Hæc ille san-
ctus & doctissimus Leo.

Pro restituenda etiam illa quæ per Iouinianum labefacta
fuerat continentię antiqua regula in multis quoq; prouin-
ciis conciliis diligenter laboratum inuenitur. Quod eo *Concilia*
rūdem, quæ adhuc leguntur, decreta attestantur. Vt in Mel- *Melden.*
densi,

DE COELIBATV AVT CONIV. SAC

Mediola- densi, Mediolanensi, Toletano primo, & quinto cōcilijs. Quo
nen. rum decreta leguntur. xxxi. & lxxxii. dist.

Toletanū. Quod autem, non solum in Romana & Occidentalib;
1. C^o v. etiam vniuersa Africana ecclesia, eadem continentiae lex in
Eadem c^o ecclesiæ ministris ab ipso pene initio obseruata fuerit: vt non
libatus lex solum, nubere illis non liceret, sed nec vti matrimonio cōtra
etiam in c^oto ante assumptum ministeriū: primum, secundum, & sexū
Africana Carthaginem. concilia euidenter demonstrant.

eccl^{esi} ob Concilij Carthaginē. primilhoc inter c^{etera} decretum
seruata ab legitur.

intu. con. Placuit Episcopos, presbyteros, diaconos & subdiaconos,
carthagi- secundum priora instituta, etiam abstinere ab vxoribus pro
nē. i. conc. priis: quod nisi fecerint ab Ecclesiastico remoueātur officio.
carthag. 2 Citatur à Gratiano xxxi. dist.

In secundo Carthaginem. concilio in h^ec verba decretum
legitur.

Cūm in præterito concilio de continentia & castitatismo
deramine tractaretur, isti tres gradus, cōscriptiō: quadā, cū
stituti per cōsecrationē annexi sunt. Episcopi i. oq^u, presby
teri, & diaconi. Itaq^{ue} placuit, vt cōdecer sacrosanctos Antili
tes, ac dei sacerdotes, & Leuitas, vel q^{uod} sacramētis diuinis in
seruiunt, continentēs esse in omnibus: quo possint simpliciter
quod à domino postulat impetrare, vt quod Apostoli docce

Note hu- runt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoq^{ue}; custodiamus. Ab
ius legis an vniuersis episcopis dictum est sepius. Placet, vt episcopi, pres
tiquitatis, byteri, & diaconi, & qui sacramenta cōtractant, pudicū cu
mīq^{ue}, defēc stodes, etiam ab uxoribus abstineāt. Hactenus verba decreti.

dēr ex do- Et citatur à Gratiano, partim xxxi. dist. ca. Episcopos, par
tim lxxxii. i. i. ca. Cūm in preterito. Notabis autē in viro
stolica.

que horum decretorū. In primo, quod dicitur (secundū prio
ra statuta.) In secundo vero, (vt quod Apostoli docuerū, &
ipsa seruauit antiquitas, nos quoq^{ue}; custodiamus.) Ex quibus
intelligis, nihil tunc ea in re decretum fuisse noui, sed tantū
exacta antiqua traditio atque obseruantia: quam, ab Aposto
lorum doctrina affirmant traxisse originem.

conc. car- In sexto Carthaginem. concilio, ita decretum legitur: Cūm
thagine, 6 de quorūdam clericorum, quamuis erga uxores proprias in
continentia referatur, placuit, episcopos, presbyteros, & dia
conos, secundum priora statuta, etiā ab uxoribus continere,
quod nisi fecerint, ab Ecclesiastico remoueātur officio. C^oto

CONTROVERSIA XV.

222

tos autem clericos ad hoc nō cogi, sed viuis cuiusq; ecclesie confuerudinem obseruari debere. Hactenus decreti verba. Eadem hæc continentia lex, à sanctiss. doctissimisq; patriis nostris semper probata est, velut ex institutiōe diuina & Apostolica.

Origenes dictum Pauli locum tractans, quo dōcet cōiuges abstinere subinde à carnis cōmercio, vt vacet oratiōi. Certū inētiae lex el, inquit, impediti sacrificium iuge aut indefinēs, iūs, qui ne cœlibatibus coniugalibus inseruit, vnde mihi videtur, quod xoriū patrū lus solius est offerre sacrificium indefinens, qui indefinenti semper tu & perpetuē se castitati deuouerit. Ita quoq; diuus Ambrosius. Siplebeis, inquit, hominibus, oratiōibus causa ad tēpus absti- lerit calcu- lum. origenes. utre p̄ceperit Apostolus, vt vacent oratiōi, quāto magis Le- uis & sacerdotibus, quos diu noctuq; p̄ plebe libi cōmissa Ambrosius orare oportet. Ita & orthodoxus ille Hieronymus aduersus Hierony. Iouianū in hoc rotus est: aduersus quē lib. 1. ex dictis verbis Apostoli ratio cinatur in hunc modum. Sed & hoc, inq̄t, infe- rendū est, si laicus & quicunq; fidelis digne orare nō potest, nō habilitate officio cōiugali: sacerdoti, cui semper p̄ officio offerēda sunt sacrificia, semper orandū est: ergo semper carē dum matrimonio. Nam & in veteri lege, qui pro populo ho- fuit offerebant, non solum in domibus suis nō erāt: sed puri scabantur ad tempus ab vxoribus: & vinum & sicerā nō bi- bebant quæ libidinem solent prouocare. Obiiciunt autē de Petro & aliis plerisq; Apostolorū, qui vxores, habuisse legū- tur responder eosdē habuisse quidē vxores, sed quas acce- p̄t eo tempore, quo euāgeliū nesciebāt: qui assūpti postea in Apostolatum, reliquerūt cōiugale officium. Hac ille, Bre- uiter vniuersa his antiquitas cōsonat, & testimoniū perhibet nunquam licuisse, episcopis, presbyteris, & altaris ministris diaconibus nubere: idq; vt demonstrauimus, ex institutione Apostolica, & quod in Latina, Occidental, & Africana ec- clesia, nec mariti quidem vñquam assūpti fuerint ad p̄fā- tos gradus sacri ordinis, nisi sub sponsione perpetuē contine- tiz, etiam ab vxoribus propriis. Quæ ideo retulimus aliquan- to prolixius, quo quisque clare intelligeret ortum, progres- sum, confirmationemque legis de cœlibatu sacerdotum & al- taris ministrorum: confundereturq; aduersariorum, p̄ser- tim autem Philippi, nimis impudens & prorsus intoleranda Philippi arrogantia, & prodigiosa cœcāque impudentia. Quem, libel & aduer- lo

DE COELIBATV AVT CONIV. SAC.

Variorum, lo nuperime, sub tempus Vuormatiens. conuentus edito (in quā sit quo inter cætera, sacerdotorum cōiugium asserit) nihil pudeat impudens his quos audisti sanctissimis doctissimisque patribus, Ponit de dicta le ficibus, & qui sanguine suo nobis contestatum reliquerūt nige calūnia. hil se quām vnam Christi gloriam, religionis nostræ dignitatem, & utilitatem quæsiſſe aut quærere, & tanto, tamque cōsentienti antiquitati, contumeliosissime obſisteret: non puderet dicere execrando hypocritas, Pontifices Romanos, Cardinales, Episcopos, Monachos, ob suam stabiliendam tyrannum, dem introduxit has leges tyrannicas, impia, Christi euangelio, Apostolicis literis, & synodalibus decretis contraria. Qua sua execranda blasphemia, ipsos recta percellit Apostolos, & diuinum spiritum, quem doctrinæ suæ, qua imbuerunt & instituerunt Christi ecclesiam, doctorem habuisse, certum prorsus atque indubitatum est. Nam Apostolos suis illius legis cœlibatus authores, maxime, qua interdictum est fieri, doctibus & altaris ministris nubere, suprà clarissime demonstrauimus. Non pudenſt arrogantisimum homuncionem, ſirno. leſtor cium, sanctum Pontificem, & quia ante annos mille ducentos Philippi magna cum laude præſedit Christi ouili, impium dicere, armodestia, rogamēt, stolidum, & dignorem qui remos in nau agitat. Et cœſurā ret, quām ad gubernaculum in ecclesia Christi federet. De de viris do quo, in ſuo illo iuuenturis flore, seruens adhuc à recenter ſtiff. & ſā ſo Christi & eius martyri sanguine, doctissimo illo ſeculo, ſtiff. quod Hilarios, Ambrosios, Hieronymos, Augustinos nobis protulit, illa Christi ecclesia, aliud, & à Philippo diuersum habuit iudicium. Quod intelligere licet, ex beatissimi Ambrosij, Bassiani, & ceterorum episcoporum epiftola, qui respondent, eius ad Mediolanen. ecclesiam, ex damnato à ſe Iouiniano & cōplicibus, epiftolæ. Recognouimus, inquit, ex literis ſanctitatis tuæ, boni pastoris excubias: qui fideliter commiſſam tibi ianuam ferues, & pia ſollicitudine Christi ouile custodias: dignumque, quem oves Christi audiant & ſequantur, & ideo, quia noſti ouiculas Christi, lupos facile deprehēdis: & occurris quasi prouidus pastor, ne iſti, moribus perfidijs ſua, ferale que v'lulatu, dominicum ouile dispergant. Deinde multa diuinarum scripturarum testimonias inducetes, aduersus Iouiniani recte damnatam ab eodem beato ſiricio impietatem, qua coniugio apud Deum nō præferebat virginitatis meritum, ſed promiscue confundens omni di-

unorum gradus meritorum abrogare, & paupertatem quā
ēm (vt illorum verbis vtar) cœlestium remunerationū, in-
ducere conatus est. (Quam eandem, tot seculis damnatam,
infernū reuocare molitur hi discipuli illi⁹, aduersus quos
agimus. Sed quid, inquiunt, plura apud magistrum atque do-
corem scūm iam dignum præmiū retulerint illi perfidiæ sūc,
&cetera. Itaque Iouinianum, Auxentium, Germinatorem,
Felicem, Protinum, Genialem, Martianum, Ianuarium, & in-
geniosum, quos lāctitas tua damnauit, scias apud nos quoq;
scundum iudicium tuum esse damnatos. Hæc ille diuus Am-
brobus, & vnā cū illo decem episcopi, & omnes ordines ec-
clesiæ illius tractus, qui dictę epistolę subscripsérunt. Quo
rum audis, atque in illis, commune totius ecclesiæ catholicæ,
de suo illo pastore iudicium: velut digno, quem audirent &
sequerentur oves Christi vniuersitati pia sollicitudine Chri-
sti ouile custodientem, ab hereticorum pestiferis mortibus.
Quem & magistrum & doctorem suum recognouerunt, cu-
m & iudiciū sequuti sunt. Et hic, Philippo iudice, ipius pro-
nunciat, arrogans & stolidus, digniorque qui remos in na-
vagaret, quam ad gubernaculum in ecclesia Christi sede-
rit. Huius ne ergo homuncionis nugacissimi, planè excæcati
pidautia, & affeclarum suorum, stupidissimorum atque im-
piissimorum hominum assentationibus mente alienati, quis-
quam feret arrogantiā: immo destiam, perulantiam? Sed ze-
latur pro suo præceptore Iouiniano discipul⁹ & indigne feret
damnatum illum à sancto Siricio, cuius causa: nec diuo illi do-
ctissimoque ecclesiæ doctori Hieronymo est multò æquior:
Cui & ipsi, petulantissimè insultare non erubescit: nec eum
pudet dicere, nequaquā digna Christiano doctore oratio-
ne egisse illum aduersus Iouinianum. Non denique pudet,
Innocentium, etiam horrendi criminis, falsatarum nempe
dummarum scripturarum, reum peragere. Quid sibi non arro-
git morticinæ carnis pellicula?

Sed manet, inquit, adhuc hodie mos ille in Græcanica ec-
clesiæ, vt sacerdotes nubant: & non solū mariti elegantur ad
sacerdotium, nec vt nubant semel tantum, sed quoties volue-
nt, etiā decies si ita tulerit res. Ad hēc Zozomeno authore,
ex Paphnutij consilio non recepisse Nicænum conciliū le- *Impudens*
gem celibatus in ministris ecclesiæ, quam quidam illis cona *Philippi*
bantur inducere. Ita ne Philippe nullius te pudet impuden- *mendaciu-*
tia?

DE COELIBATV AVT CONIVG. SAC.

de nuptiis tice? Itane adhuc hodie perdurat mos ille in Graeca ecclesia, sacerdotum ut sacerdotes nubant quoties voluerint; etiā decies, si ita res Graeca eccl. rulerit? Ego sanè pro dignitate mecum mirari non sufficio, clesiae.

quid huic homini in mentem venerit, quod in hoc tanto do
ctorum hominum conuentu, ausus sit proferre istiusmodi; &
principibus, regibus, Imperatori, atque ipsi adeò orbi obtru
dere. Puto quod sibi persuaserit nos omnes esse stipites: sibi
verò vni licere, quidlibet dicere & edicere. Nisi enim hoc si
bi persuaserit, non intelligo quid de hac eius audacia sentire
aut cogitare debeam cù ipsa rei euidētia impudentissimū

mos Graecus convincat mendacij. Quādoquidem omnibus notum est, qui
ca ecclesia bus mos Graecus, quem adhuc hodie obseruat, ecclesia, notus
circa sacerdos est: admitti quidem apud eos maritos ad sacerdotium, sed pri
dotum semel tantum, eique virginis nupserūt: at sacerdotes iam, &
c. coniugis altaris ministros diacones, non nubere. Quod si cuius, quam

ante accepit, vxor, obierit, illuni, reliquum vitæ tempus in sacer
dotio cœlibatum viuere oportere: Aequè & reliquatam sacer
dotis, post mortem viri non posse alteri nubere: sed cogitū
Deo dicatis & religiosis mulieribus in monasterio viuere. E.
piscopos apud eos nulos eligi, nisi ex monasteriis religiosos
castitatem professos. Quād si qui inueniantur apud illos ma
riti fuisse Episcopi, iis aut vxorem iam dudum obiisse, vel co
muni voto cœlibatum eos coluisse, nihil dubitandum est. Cer
te quem diximus morem, in hodiernum usque diem perdu
rare apud Graecos, Moscouitas, ceterosque vniuersos qui à
Graeca adhuc pendent ecclesia, atque eius ritum inserviat,
obseruant, sciunt & testabuntur, quibus cura fuit, mores qui
bus adhuc hodie illi viuunt, cognoscere: & Philippum con

Ex decreto demnabunt impudentissimi mendacij. Quod tamen, ut quo
to Ancyra colore astrueret, affert decretum Ancyranæ synodi; imo vi
rana syno mēdacio suo quoquo pacto videretur patrocinari & cōgrue
di quā in re, illud ipsum corrupti & falsificati: dicēs in eo cōstitutu
feliciter cones cœlibes, si postea euecti ad gradum superiorē, ducant
Philippus vxores, concedendū eis hoc esse, nisi votum fecerint se non
legem cœli ducturos vxores. His addit, quād tunc liberum eis fuerit vo
batus opere, aut non vouere. Ex quo constare vult secundum hunc
pugnet. concilij decretum, licere sacerdotibus nubere. Vult etiam fa
tis à se demonstratum, legem de cœlibatu sacerdotum & mi
nistrorum altaris aduersari decretis synodalibus.

Sed hoc vellem mihi responderet Philippus, etiam si non
corrupſis

comispet & falsificasset decretum dictæ synodi, sed re vere
decrevisset, quemadmodū illi falso imponit, qua ratio-
nevis illius authoritatem, tot synodorum, quot supra cit-
imus, authoritatē certissimæ authoritatis, præferendam du-
cent: & ex vnius istius sententia, illarum omnium cōsonam
ēare sententiā? Sed bene habet, ut etiam suo ipsius testi-
monio deprehensa conuictaque palam teneatur impietas.
Nō hoc decreuit, quod is illi impudētissimè & mēdaciſſime **Plagii enī**
ſingit, Ancyranā synodus: sed de altaris ministris sub sacer denter con-
cubus ita decreuit, vt si qui eorū adhuc coelibes & nuptia **vincatur.**
rinexpertes, ab Episcopis ad eū gradum vocati & ordinati,
de hoc expreſſe protestati fuerunt suæ ordinationis tēpore,
quod cōtinere nō possent, sed vellent nubere, nec vlla ratio
reā à libertatē abdicare intēderent: si iisdem postea veni-
tiā nuptias, quod id, sine sui gradus & ministerij periculo
intacta facerēt, eō, quod sub ea velut licētia, ab Episcopo
ordinati fuerant, id quod alii, sine gradus sui periculo nō li-
bera. Citatur hoc decretum xxvij. di. ca Diaconi: Cui, duo il-
lustris wendacia. Primū, quod loqueretur de diaconibz,
qui coelibes, sed sine expreſſo voto continentia, ad eū gradū
nec fuerant: Cū de illis nō loquatur, sed de his qui expreſſe
protestati sunt suæ ordinationis tempore, quod cōtinētia
obligari noluerunt, nec abdicare libertatem contrahēdi ma-
nūonij, velut intelligentes quidem tacite includi in fusce-
pione gradus istiusmodi, professionem continentia: tamen
episcopi protestantes, nolle se ad eādem astringi: nec eiusmo
diministerium sub ea obligatione suscipere, sed si ecclesia o-
pus haberet atque uti vellet eorum ministerio, id permitta
ſiprīſina illa nubendi licentia faceret. Nam sine expreſſa i. **Susceptio**
huiusmodi protestatione contraria, quisquis cœlebs suscepis- nē sacerdo-
tice diaconatus ministeriū, eo ipso tacite intelligebatur, etiā tū aut dia-
secundum verba eiusdem Ancyranī canonis, professus cōti- conatus, ta-
zentiam. Ita enim habent eius verba. Quicunque sane tacue citē inclu-
nit, & suscepserint manus impositionem, continentiam pro- dere pro-
fessi, si postea ad nuptias cōuenient, à ministerio cessare de- fessionem
debunt. Notabis autem, & diligenter conferes quod dicitur: continen-
tia, & suscepserint manus impositionem, cōtinētiam tū.
professi. Quæ verba, susceptionem gradus diaconij, cum ta-
citurnitate, aut sine expreſſa protestatione quod obligari nol-
lent ad continentiam, tacitam habere professionem cōtinen-
tia

DE COELIBATV AVT CONIVG. SAC.
tiæ clarissime significant. Nam si, vt obligarentur vel pro-
fessi, continentiae, eam ipsam illis expresse vouchendum fuisse
& esset, non dixisset. Si tacuerint, & sic suscepserint. Quomo-
do enim qui tacet, expresse vover? Alterum mendaciū, quod
eidem Ancyranō decreto Philippus intrusit, imo, quo ipsum
impudenter falsificauit, est, quod dicit ipsum loqui de diaco-
nibus, in cœlibatu, sed sine expresso ei⁹ voto promotis, quod
si iudeo postea ad superiorem gradum euecti vxores ducat,
ipsis concedendum hoc esse, sine gradus aut officio sui iactu-
ra aut periculo. Nā Ancyranum illud decretum, nihil loqui-
tur de diaconibus, quomodo dictum est, promotis, & postea
euectis ad gradum superiorem, nempe, sacerdotium; nec di-
cit, quod ad illum iam euectis, in eo licuerit nubere: imo, Phi-
lippi sunt haec additamenta & mendacia, sed solum de his qui
ad diaconatus gradum cum ea qua dictum est protestatio-
ne promoti sunt, dicit, quod si in eo ipso, non verò in sacer-
dotio, de quo non loquitur, postea contraheret nuptias,
nō propterea priuandi essent suo officio ac ministerio, quam
illud quod tacite inerat susceptioni gradus, contraria prote-
statio excluderat. Et istiusmodi argumētis, audet ille reclama-
re vniuersitatem retro ecclesiam ab initio: audet blasphemare do-
ctrinam spiritus sancti & apostolicam; audet tot apostolorum
successoribus, viris sanctissimis & doctissimis, maledicere: et
cōciliorū autoritatē nihil facere: imo, nō pudet illū decre-
ta cōciliorum corrumpere, & proferre mendacia aperta-
toria atque impudentia, velut certam veritatem: & petulant-
tissime insultare his quos deprehendit affirmare cōtrarium:
velut non ita super introductū à Romanis Pontificibus, Cu-
dinalibus, Episcopis, Monachis, ad suam stabilendam tyran-
nidem, id quod ex apostolica traditione ab initio recepit v-
niuersitatem Christi ecclesia, & usque ad nos conseruatum est.

Penè præterieram argumentum eius alterum, quo mire si-
bi placet, & decretorum glossatorem, & iuris pontificij pro-
fessores, odiosissimè flagellat, & penè stipites facit. Siquidē
ut tractet in rescripto b. Stephani papa (quod citatur. xxxi. dist. c. Ali-
decreta, ter) verbū capiat, vnde astruere sibi pulchre videtur impo-
Glossatore dētissimū suum & notoriū mendacium, quod in ecclesia O-
& turis rientali & Græcanica semper licuerit & usitatū fuerit nube-
Pontificij re, etiam quotiescumque voluerint; modo simul non nisi vna
professores uxorem haberent. Verba rescripti sic habent. Aliter se habet
Orienta-

Orientalium traditio ecclesiarum, aliter huius sancte Romae ecclesiae. Nam eorum sacerdotes, diaconi, & subdiaconi, matrimonio copulantur. Vbi, ex hoc verbo, copulantur, ille argumentum facit, & fortiter concludit, quod eorum sacerdotes nubant, & matrimonia contrahant. & hic crassissime ille erat glossator, quod ex verbo illo non intellexerit hanc ipsam eius sententiam. Quasi vero, matrimonij vinculo non copulatur vir & vxor, quandiu viuunt uterque & constat inter ipsos matrimonium? Hic prodigiosi & intolerabilis erroris accusaturis pontificij professores, magno consensu affirmantes, posse eligi maritos sacerdotes: sed ut ordinati ccelibes, iam sacerdotes nubant, concedi non posse. Cuius erroris causam, ipsi vult esse historiarum ignorantiam. Sed quas tu Philippe hic nobis profers historias? Affirmo ego nec verbū quidem ullum inueniri vilius scriptorum ecclesiasticoꝝ omniꝝ, quod contradicit explicatae iam à nobis sententiae. Quod, si profere potueris, à te patiar conuictum, sub quo te ipsum traducioribꝫ impudentissimi hominis.

Hoc quidem inuenies, ut sancta ac salutaria omnia, ita & hanc continentia legem, illius omnis puritatis, omnis boni, hostis studio, per eius satellites arietatum subinde, nonnunquam & inclinatam, ac labefactatam fuisse: primum, penè vniuersitate per pestilentissimum illum Iouianum, sub b. Siricio & Innocentio deinde; particulariter, per luxum & petulantiam Clericorum germanici, sub Gregorio II. & nonnullis eius predecessorebus: attamen aduersus illos omnes semper viguisse atque obtinuisse autoritatem sedis apostolicaꝫ, & suum vigorem vindicasse, offeruisse, & conservasse regulam & legi veteri, etiam quicquid contra illi insanierint. In quam, quod nouissimus his annis aliquot licenter nimis commiserunt sacerdotes & altaris ministri plerique, præcipue autem per Germaniam, & nunc vniuersam, aduersarij nostri impudenter reiiciunt, est quod doleamus: quodque dolent boni nobiscum omnes, id est nunc iacere publicam disciplinam ecclesiae: sacratissimas leges conculcari: ecclesiastica hierarchia authoritatem contemni ac negligi est, cui omnes, efficax & salutare remedium adhiberi cupiunt: sed ut licite, aut illi fecerint, aut hi faciant, non facit multitudo peccantium. Vnde illis, atque iterum vnde, qui vita sua palam scelerata atque incontinenti scandalizant Christi ecclesiam, vnde & istis, sed grauius, & ter vnde, qui

F

DE COELIB. AVT CONIVG. SAC.

do cent malum bonum, & bonum malum: lucem tenebras, & tenebras lucem statuunt, qui continentia legem planè proi ciunt, conculcant, & contemnendam docent omnibus, nos sa tis habent perire ipsi, sed magno studio vniuersos, secum at trahere conantur in interitum, qui incontinentia sunt, addit pernitiosissimam hæresim, & Iouinianum nobis reuocant ab inferis, vñ etiam pastoribus nostris, atque iterum vñ, quoru culpa, oscitantia, & negligentia hæc mala inundarūt in Chri sti ecclesiam. Sed horum omnium peccata, nūquam facient, quia damnationem accepturi sint, qui primam fidem aut spō fionem continentia quam Deo fecerunt, irritam faciunt, si salutari p̄cepitentia culpam diluant, nunquam facient, lice re sacerdotibus & altaris ministris nubere: nūquā faciēt, quia sancta sit lex continentia prescripta iisdem quā ex apostoli ca doctrina, traditione & cōstitutione peruenisse ad nos da

Vt nemini rīssimē demonstrauimus.

Aduersus Aduersus quam non video quid cuiquam esse possit iust dicta legē querimoniae: vt quæ nulli imponit quicquā intolerabile, ne cōlibatus minem obligat nisi vltro neum & deditum. Nō tibi placet quicquā sit cœlebs sacerdotium? duc vxorem. Nemo te cogit sacerdote iuste que fieri, nemo inuitum te, obligare continentia perpetua. Absi rimonia. ne ergo sacerdotio, quod nosti eiusmodi conditionē anne xam habere. Cui si te vltro subdis & ingeris, quid habes, quo cū, quā tecum expostules? Sed volo, inquis, sacerdos esse, & vxorem ducere. Electionis hoc est ecclesiæ, an te sacerdotem velit: non tui arbitrij. Non vult autem, nisi velis vitam celi bēm agere, & in cæteris etiā sacerdotio dignus sis. Quid hic habes, quo d cū quoquam expostules? Si non placet cōditio, aliud tibi placens vitæ institutum elige. Nemo inuitum te cogit quod non placet, sequi. Ut sacerdotes nuberent, nūquā ab initio apud vlos Christi nomen professos licuit. Occid talis, Latina, & Africana ecclesia, maritos sacerdotes, nisi cū vxoribus continentiam profitentes, noluit. De quo, nemo potest conqueri: cū ecclæsia suo ea in re iure vtatur: vt non admittat ad sacerdotium nisi quos voluerit, & eo dignos ex stimauerit: nec quisquā libi velut iure deberi illud ipsum potest prætendere.

Aduersus Aduersus verò hanc scabiem, que nūc occupauit & defor incontinentia scabie manit ecclæsiae faciem, alio remedio, quām vxores conceden do, opus erat, alio cauterio quā scabendo & pruiginē magis excitando,

excitando, persananda erat hæc scabies, restituenda publica quæ facie disciplina ecclesiæ, restituenda sua forma, suus vigor hierar- ^{de forma}
 chie ecclesiastica, quæ super illam vigiter, eandem exigat, hos uit eccle-
 incontinentes & scabiosos cogat ad alia suiæ incontinentiæ siccæ, alio o-
 pharmaca manu extendere: qualia suprà indicauimus, & no- ^{pus esse re}
 vis inculcat ille Origenes hom. 1x. in Leuiticum: Non au- ^{medio quæ}
 ditis, inquit, ex diuinis scripturis quia certamen est inter ho- ^{coniugio.}

mimes carni aduersus spiritum, & spiritui aduersus carnem? Nescitis, quia si carné solam nutriatis, & ipsam frequeti mol-
 licie, & iugi deliciarum fluxu foueatis, insolecat necessario
 aduersus spiritum, & fortior illo officiatur? Quod si fiat, sine
 dubio eum in suam ditionem redactum suis coget legibus &
 viis obediens. Si vero ad ecclesiam frequenter veniens, auré
 literis diuinis admoueas, explanationemque mandatorū cœ-
 lestium capias: sicut cibis & deliciis caro, ita spiritus verbis di-
 uinis conualescer, ac sensibus & cupiditatibus robustior esse
 vis, carnem sibi parere coget, ac suis legibus obsequi. Nutri-
 menta igitur spiritus, sunt diuina lectio, orationes assidua, ser-
 mo doctrinæ. His alitur cibis, his conualescit, his vicit or effi-
 citur. Quod, quia non facitis, nolite conqueri de infirmitate
 carnis: nolite dicere, quia volumus, sed nō possumus: volu-
 mus continenter vivere, sed carnis infirmitate decipimur, &
 impugnamur stimulis eius, tu das stimulos carni tuæ: tu eā ad
 uerlus spiritum tuum armas, & potentem facis, cùm eam car-
 nibus satias, vino nimio inundas, omni mollicie palpas & ad
 illecebras nutritis. Ad hæc inquā, & eiusmodi remedia, vtinā,
 quibus dictum est, modis, cogerentur manu adhibere sacer-
 dotes, & ceteri diuino dedicati ascriptiæ ministerio, qui
 ob carnis infirmitatem & lasciuiam dicunt se non posse con-
 tinenter vivere: & in futurum prouideretur vt essent pauci
 sacerdotes, & qui ætate, eruditione, & moribus, singulariæ
 & discreta vita à populo, tueri possent dignitarē sacerdotij
 apud populum, simulque (quod fieri posset) publice prouide-
 retur, vt hi pauci, multis, atque adeò omnibus sufficerent, &
 melius se haberet, nisi ego fallor Christiana religio.

De Paphnutio & Niceno cōcilio ex Zozomeno quæ ad. cōnīctitur
 ducunt illi, aperte confirmant, non infirmant nostram senten ex verbis
 tian. Tractabatur nanque in illo concilio, vt morem Roma Zozomeni
 na, Occidētalis, & Africanæ ecclesiæ de absoluta sacerdotiū nec tempo
 & altaris ministrorum cōtinētia, etiam ab uxoribus propriis re. Nica-

F ii

DE COELIB. AVT CONIVG. SAC.

ni concilii quas & ante susceptum gradum & cōsecrationē habuissent
sacerdoti- vniuersaliter introducerent, & iā fere in eā partem inclina-
bus permis- uerant patrum sententiæ, sed contradixisse confessorem Pa-
pas nupti- phnutium, ea p̄cipuè ratione, ne ipsis, aut eorum vxoribus,
as occasio ea fornicationis existeret. Diserte autē explicat Zo-
an, vt dā- zomenus, questionem tātum fuisse de coniugib⁹ quas ante
nabilita- i- consecrationem duxerant: eo ipso locutionis genere clarissi-
ta & irri me significans, nec tunc vlos fuisse, qui iam sacerdotes, vxo-
ta ac dissol- res duxissent, aduersus apostolorum decretum.
uenda sint Et hāc quidem mihi sufficere posse videntur de proposi-
sacerdotū ta controuersia.

monacho. Tamen quoniam videri volunt aduersarij, dissolui nō de-
rumque bere monachorum suorum & sacerdotum cōiugia, etiam vi-
coniugia. darentur contracta illicite & damnabiliter, quorū citant
Argumen- D. Augustini, ex lib. eius, de bono coniugali & sancta vidui,
tū aduer- tate, ad Julianam, sententiam, qua improbat eorum opinione,
sorū, qui existimabant lapsarum à sancto proposito fœminarum, si
ex verbis nupserint, non esse coniugia, sed adulteria; affirmans nō par-
Augustini. uum inde malum consequi, vt à maritis separantur vxores,
quasi adulteræ sint non vxores. Nam cūm volunt, inquir, eas
separatas reddere continent, faciunt maritos earum adul-
teros veros, cū suis vxoribus viuis alteras ducūt: Etiā de hoc
ipso non nihil nobis dicendum est: & explicanda certa ortho-
doxaque veritas. Quod tamen priusquam faciam: libuit etiā
Quād in h̄c admonere aduersarios, quando nunc dicta Augustini pro-
feliciter in se inducunt sententiam, utique se non posse eiusdem refuta-
ducant re sententiam, quā eodem loco prædictis verbis cōtinuo cō-
Augus- iungit & subiicit in h̄c verba.
tū pro se. Sed planè non dubitauerim, inquit, dicere lapsus & ruinas
à castitate sanctiori quę vouetur Deo, adulteriis esse peiores.
Si enim (quod nullomodo dubitandum est) ad Christi offen-
sionem pertinet, cū membrum eius fidem non seruat marito,
quantò grauius offenditur ipse Deus, cū illi ipsi non seruat
fides, in eo quod exigit oblatum, quod non exegerat of-
ferendum? Cū enim quisque non reddit, quod non imperio
compulsus, sed consilio commonitus voulit, tātò magis frau-
dati voti auget iniquitatem, quātò minus habuit voulēdi-
cessitatem. Hactenus ille. Cuius si vera sit sententia, quam su-
periore controuersia demonstravimus verissimam, & cui, cā
pro se preferentes, ita se fecerunt obnoxios, vt refutare eādē

non

non possint: falsissima ergo sit oportet eorum doctrina, qua docent monachos & sacerdotes qui castitatem Deo vovunt, licite contrahere matrimonia. Quanquam hoc nobis argumento aduersus ipsos nihil opus fuerat; vt qui in præcedenti controversia falsissimam atque impiissimam esse hac de re eorum doctrinam luce clarius demonstrauimus. Nunc ad id quod est propositum.

Placet nobis eitata ab aduersariis Augustini sententia quod quamvis voto castitati Deo obstricti, grauiissime peccent si *Responsio* subant: non esse tamen irritum hoc ipsum matrimonium, nec *ad quæstionem* separandum, quando simplici tantum voto, quod quisq[ue] peccet. Simpli nes se emisit, Deo obligatus est. Nulla enim lex obstrictit matrimonii eiusmodi, quo minus sint valida, sed nec potest, aut strictos, d[icitur] potuit, quando alterius cōtrahentium votum simplex eius nabiliter modi, alteri probabiliter potest esse incognitum, & plena dece quidem nuptiis innocentum forent coniugia, si ob alterius votū bere, non simplex, quod post contractū consummatumque ante se votum tamen irrisisse proferreret, separari a se deberent, & matrimonium diri. Secus est in professione castitatis, quæ solenniter cum consecratione aliqua suscipitur: cuius nemo prætendere potest leni, post nisi crassam ignoratiā. Nam post eiusmodi professionē cō quod cōtracta coniugia, coniugia non sunt sed incæstæ copulæ ut vecta coniugia, nō esse mus. Virgines, inquit, quæ post consecrationē nupserint, non coniugia- tam adulteræ sunt, quām incæstæ.

Et quamvis fortassis ex ipsa professionis solennis & consecrationis natura non inducatur hæc, inter ipsam, & votum *las.* simplex, diuersitas: ex ipso tamē ecclesiastico interdicto hanc *Vnde penitentia* inter ea diuersitatem consistere certum est: quod resisti, cō deat dicta tractis ab his qui cum consecratione quadam & ritu solēni, inter votū professionem castitatis suscepérunt: atque irrita reddit, nec simplex, et finit esse valida, non verò resistit contractis ab his, qui simpli solenne dif-

ferentia, *Calistus.* Quod autem interdictum ecclesiæ istiusmodi, non cœpe Calisti. tit ab heri aut nudius tertius, sed fuerit in ipsa etiam primitiva ecclesia, B. Callisti ea de re decretū clarissimè demonstrat, clesiae initio irritatio quod habet in hac verba.

Presbyteris, diaconibus subdiaconibus, &c monachis, contracta fuisse cō cubinas habere, seu matrimonium contrahere penitus inter uigia condicimus. Cōtracta quoque matrimonia ab huiusmodi perso tractaas

DE COELIB. AVT CONIVG. SACERD.

cerdotibus nisi disiungi, & personas ipsas ad penitentiam debere redi-
diaconis, gi, iuxta sacrorum canonum definitionem iudicamus. Hacte
& subdia- nus decreti verba, quod citatur x x v i i. dist. Init autem hic
conis, mo- Calistus Pontificatum Romanæ ecclesiæ (vt Eusebius au-
nachis. thor est) anno à nato saluatorc c c x x i i. martyrio corona-
tus sub Alexandro Mammeo, non supra x x. annos post ipsa

Apostolorum tempora, & Ioannis euangelista exiit. No-

Irritantis tabis vero, in verbis eius decreti, quod Calistus ipse, non au-
illius decre thor, sed exactor eiusdem fuerit. Iuxta, inquit, sacrorum de-
ti Calistus finitionem, non quos ipse fecit, sed quos inuenit: secundum
nō author quos ipse irrita ac dirimenda pronunciat matrimonia, quæ à
sed ex- memoratis personis, cum consecratione quadam, aut soleni
ctor. professione astrictis instituto vitæ celibis, contracta sunt.

Et hoc interdictum, ab ipso, vt vides, ecclesie initio in hanc
vsque horam perpetuo permanxit in ecclesia. Quod ipsum
testantur canones sub titu. Qui clerici, ant. vo. ma. con. poss.
Et qui inducuntur aliis locis quam plurimis.

Ecclesiæ Quod si quis hic nobis in dubium reuocet, an ecclesia
certa au- interdictis suis irrita facere potuerit aut posset matrimonio,
thoritas su- quæ sublati iisdem essent rata ac licita: Is ille, yniuersam ab
per irrita initio ecclesiam intolerabilis impietatis ream facier: quæ suis
dis quibus interdictis, inter attinentes sibi certis cognationis & affini-
dam coniu- tatis gradibus personas, contracta matrimonia irrita semper
gii, que fecit: quæ sublati interdictis iisdem essent rata ac illicita.
alioqui ej Nam, cum lege naturæ nullæ sint personæ cognationis aut
fent rata affinitatis ratione prohibita in matrimonio, quam pater &
& licita. filia, mater & filius, sed secundum eandem, licita erant inter
fratres & sorores contracta connubia: quæ etiam cum divi-
na benedictione celebrata leguntur à sanctis patriarchis &
patribus vsque ad legem datam per Moysen, qua libertas illa
naturalis legis hac in re restrictior facta est: Nec quicquam
ad nos pertineat, quicquid lege illa Mosaica, naturali legi in-
uenitur superadditum: cùm eadem quatenus illius fuerat, no-
bis per C H R I S T V M sublata sit: Adhæc, cùm nullum ver-
bum inueniatur de hoc, aut renouatum, aut constitutum à
C H R I S T O, aut Apostoli. Si rollas interdicta ecclesiæ, non
inuenies illa lege nobis interdici consanguineorum, inò
nec inter fratres & sorores coniugia. Quam licentiam, necel-
se est vt reducat in ecclesiam, quisquis hac in re infirmare vo-
luerit autoritatem interdictorum ecclesiæ: sed absit eiusmo-
di,

di ab omni Christiano temeritas, & in matrem suam, catholi-
cum Christi ecclesiam, tam iniuriosa contumelia, vt ipsam,
vera matrimonia dissoluistre dicat, & coegeret ad uicerare ho-
mines. Cum enim contractu quodam celebretur matrimo-
nium, is ille, non solum ecclesiasticis, sed etiam ciuilibus ac
politicis interdictis subiacet; atque adeo subiacet, vt etiam ci-
vibus legibus, & publica consuetudine, inter ethnicos quo-
que irritari interdictique possint quaedam matrimonia, & fie-
nent solum illicita, sed etiam inualida; quae sublatis eiusmo-
dilegibus & consuetudine, secundum limites iuris naturae fo-
rent licita & valida. Proinde, non quouis consensu sed legi-
timo, & inter personas legitimas, contrahuntur nuptiarum fee-
dera & coniugalis societas.

Ex his, de inducta ad praesentem controversiam questio-
ne, quæ sit certa orthodoxaque veritas, satis mihi demon-
stratum videtur.

Nec Rom.
An vero ecclesiasticis hierarchiæ præsidis, Rom. Pon. autho pon., dispe-
nitate dispensari possit cum aduersariorum sacerdotibus ac fatioe fieri
Monachis, vt in contractis per ipsos coniugii licite permittantur, ut ac-
tere possint: certa est ex dictis responsio, quod non possit cu[m] uersariorum
contracta ab illis coniugia nulla sint, sed incestæ copula. Sacerdotes
Nec potest ille, quod infectum fuit & iritum, facere ut eius ex monachi
modi non fuerit. Sed alia est questio, an possit iphis concede-
re, cum eisdem mulieribus quibus illicite nunc copulantur, si in
ter cum aliis, de nouo nubendi licentiam. De qua potestate
ad præsens non disputo. Vnum hoc addo, mihi videri, quic-
cunque permaneat
quid absolute possit aut non possit, quod non expedit, nec
facere debeat; ob multas rationes que mihi prægnantissime
videntur.

De pote

F. iiiij